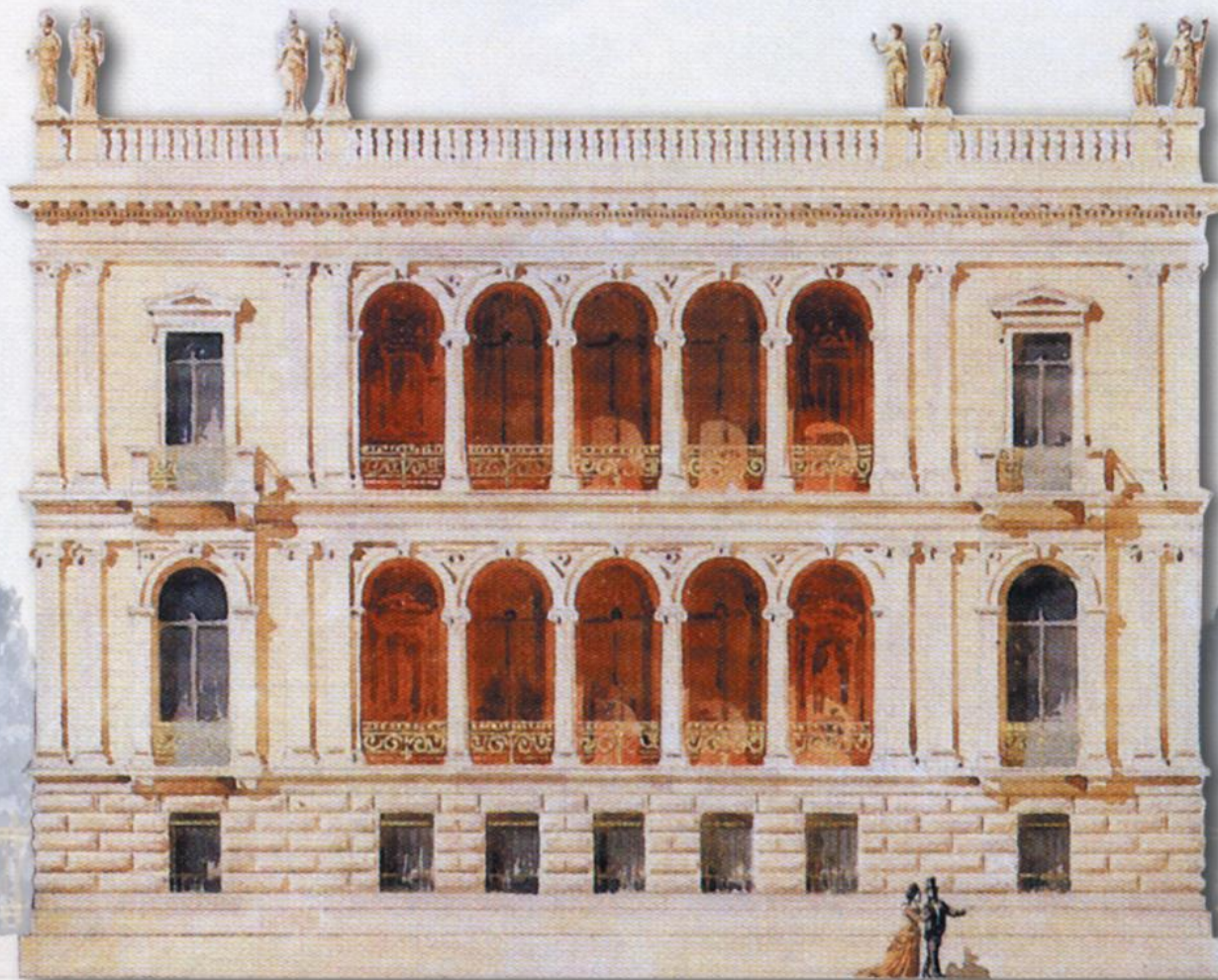

ΕΠΙΓΡΑΦΙΚΟ & ΝΟΜΙΣΜΑΤΙΚΟ ΜΟΥΣΕΙΟ, ΑΘΗΝΑ

ΟΚΤΩΒΡΙΟΣ 2015

Το παρόν τεύχος αφιερώνεται στη μνήμη της αρχαιολόγου Μαρίας Κοσμά, που έφυγε αδόκητα από τη ζωή.

Στο πλαίσιο της τρέχουσας περιοδικής έκθεσης «Όθεν αργύρου εστί γενέθλη. Αρχαϊκή Νομισματοκοπία της Αθήνας. Μεταλλεία, Μέταλλα και Νομίσματα» παρουσιάζεται το κείμενό της, που αφορά στην επιγραφή από το Αρχαιολογικό Μουσείο της Ερέτριας.

«Περίπου 525 π.Χ.

Πωρόλιθος. ΜΕ 1205 (κάτω λιθόπλινθος): ύψος 25 εκ. (23 εκ. στα αριστερά), μήκος 69 εκ., πάχος 26-27εκ. ΜΕ 1206 (επάνω λιθόπλινθος): ύψος 25 εκ. (21 εκ. στα αριστερά), μήκος 69 εκ., πάχος 22 (στα δεξιά)-26 εκ.

Ερέτρια, ΙΑ΄ Εφορεία Προϊστορικών και Κλασικών Αρχαιοτήτων Αρχαιολογικό Μουσείο ΜΕ 1205-1206

Πρόκειται για τέσσερις διαφορετικές νομικές επιγραφές διαδικαστικού περιεχομένου, γραμμένες με το *βουστροφηδόν* σύστημα γραφής επάνω σε δύο πώρινες λιθοπλίνθους που προέρχονται από μία αρχική ενιαία. Εντοπίστηκαν εντοιχισμένες σε β΄ χρήση σε πύλη του τείχους της πόλης της Ερέτριας κοντά στο λιμάνι. Η πρώτη επιγραφή στην οποία αναφέρεται ότι ένα πρόστιμο πρέπει να πληρωθεί σε «δόκιμα και υγιή χρήματα» συνδέεται με την προσπάθεια της πόλης της Ερέτριας, που την ίδια εποχή προχώρησε στην κοπή αργυρού νομίσματος, να διασφαλίσει μέσω κανονισμών την καθαρότητα και την ποιότητα του μετάλλου που προοριζόταν για τις νομισματικές της κοπές. Ορισμένοι, ωστόσο, μελετητές έχουν υποστηρίξει ότι η απόδοση στη λέξη «χρήματα» της έννοιας των νομισμάτων είναι πολύ πρώιμη και ότι η πρόταση «δόκιμα και υγιή χρήματα» αναφέρεται σε πρακτικές της προκεραμικής περιόδου.

*«Τίποτα δεν χάνεται πραγματικά για εμάς όσο
εμείς το θυμόμαστε»*

L.M. Montgomery, *The Story Girl*

Παπαβασιλείου, Γ., 1913, 210-214, IG XII 9, 1273 και 1274, Vanderpool, E.-Wallace, W.P., 1964, 381-391, Cairns, F., 1984, 145-155, Brunner, M., 2010 στο Καλτσάς Ν. – Fachard, S. – Ψάλτη, Α. – Γιαννοπούλου, Μ. (επιμ.), Ερέτρια ματιές σε μια αρχαία πόλη, Αθήνα, 166-170.

Μαρία Κοσμά»

«Η **Μαρία Κοσμά** σπούδασε αρχαιολογία στο Εθνικό και Καποδιστριακό Πανεπιστήμιο Αθηνών, ενώ ολοκλήρωσε τις μεταπτυχιακές της σπουδές στο Πανεπιστήμιο Κρήτης.

Από το 1993 εργάστηκε ως αρχαιολόγος στην ΚΑ΄ Εφορεία Προϊστορικών και Κλασικών Αρχαιοτήτων (Νάξος, Σάμος) και στη συνέχεια στην Α΄ Εφορεία Προϊστορικών και Κλασικών Αρχαιοτήτων (Ενοποίηση Αρχαιολογικών Χώρων Αθηνών). Το 2006 τοποθετήθηκε ως μόνιμη αρχαιολόγος στην ΙΑ΄ Εφορεία Προϊστορικών και Κλασικών Αρχαιοτήτων, όπου υπηρέτησε μέχρι τον Οκτώβριο του 2014. Υπηρέτησε ως προϊσταμένη του τμήματος Αρχαιολογικών Χώρων, Μνημείων και Αρχαιογνωστικής Έρευνας στις Εφορείες Αρχαιοτήτων Εύβοιας και Βοιωτίας. Από το 2013 υπήρξε συνδιευθύντρια της ανασκαφικής έρευνας στην Πλακαρή Καρύστου, σε συνεργασία με το Πανεπιστήμιο VU του Άμστερνταμ.

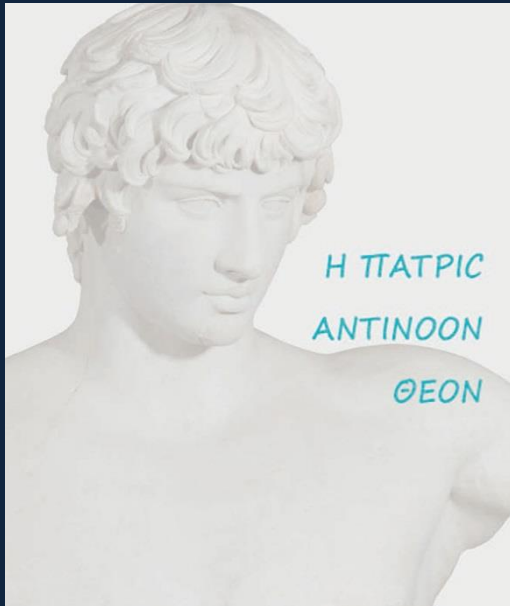
Το διοικητικό, ερευνητικό και επιστημονικό της έργο είναι πολύπλευρο. Κατά την υπηρεσία της στην ΙΑ΄ ΕΠΚΑ, είχε ως περιοχή ευθύνης αρχικά την Καρυστία και από τα τέλη του 2011 τη Χαλκίδα και τη Σκύρο, υπήρξε υπεύθυνη για τη λειτουργία τεσσάρων μουσείων (Χαλκίδας, Ερέτριας, Καρύστου και Σκύρου), ενώ μερίμνησε για την κήρυξη και αναριοθέτηση κηρύξεων αρχαιολογικών χώρων στην Καρυστία και τη Χαλκίδα. Σημαντικό υπήρξε το ανασκαφικό της έργο, μέσα από τη διενέργεια σωστικών ανασκαφών στις περιοχές αρμοδιότητας. Ως πιο σημαντικές κρίνονται η ανακάλυψη μέρους τους τείχους της αρχαίας Χαλκίδας (2012-2014) και του νεκροταφείου της 3ης χιλιετίας στα Νέα Στύρα (2009-2013). Την τελευταία τριετία συμμετείχε εκ μέρους της ΙΑ΄ ΕΠΚΑ σε εκθέσεις στην Ελλάδα και το εξωτερικό με τη συγγραφή κειμένων και λημμάτων.

Συμμετείχε, επίσης, σε διεθνή επιστημονικά συνέδρια με πλήθος ανακοινώσεων, οι βασικότερες από τις οποίες αφορούν στα πήλινα προσωπεία από το Ιερό της Άρτεμης Ορθείας στη Σπάρτη και σε ειδικά ευρήματα από σωστικές ανασκαφές που διενήργησε.

Η σημαντική συμβολή της στην προώθηση της επιστημονικής γνώσης έγκειται στην ανακάλυψη των μνημειακών τάφων στα Νέα Στύρα της Εύβοιας, που αποτέλεσαν και εφαλτήριο για μια σειρά ανακοινώσεων, καθιστώντας σαφές ότι η θέση αποτελεί ένα σημαντικό κέντρο της Πρώιμης Χαλκοκρατίας στην Εύβοια».

πηγή: www.sea.org.gr, Αρέθουσα Μουσείο (www.facebook.com)

ΝΟΜΙΣΜΑΤΙΚΟ ΜΟΥΣΕΙΟ - ΙΛΙΟΥ ΜΕΛΑΘΡΟΝ

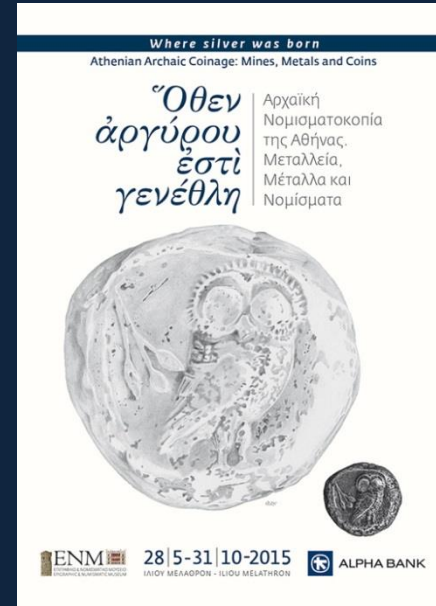
«Η ΠΑΤΡΙΣ ΑΝΤΙΝΟΟΝ ΘΕΟΝ»

Διάρκεια Έκθεσης: 18 Μαΐου έως 31 Οκτωβρίου 2015

Αίθουσα Περιοδικών Εκθέσεων α' ορόφου

Ἐν δὲ τῇ Αἰγύπτῳ καὶ τὴν Ἀντινόου ὠνομασμένην ἄνωκοδόμησε πόλιν. Ὁ γὰρ Ἀντίνοος ἦν μὲν ἐκ Βιθυνίου πόλεως Βιθυνίδος, ἦν καὶ Κλαυδιούπολιν καλοῦμεν, παιδικὰ δὲ αὐτοῦ ἐγεγόνει, καὶ ἐν τῇ Αἰγύπτῳ ἐτελεύτησεν, εἴτ' οὖν ἐς τὸν Νεῖλον ἐκπεσών.....Dion Cassius, Histoire Romaine, LXIX 11.

Η ιστορία του αυτοκράτορα Αδριανού και του Αντίνοου και όπως αυτή αποτυπώνεται μέσα από τα νομίσματα της εποχής τους από τις συλλογές του Νομισματικού Μουσείου.

«Όθεν αργύρου εστί γενέθλη. Αρχαϊκή Νομισματοκοπία της Αθήνας. Μεταλλεία, Μέταλλα και Νομίσματα»

Διάρκεια Έκθεσης: 18 Μαΐου έως 31 Οκτωβρίου 2015

Αίθουσα Περιοδικών Εκθέσεων β' ορόφου

Η Έκθεση εστιάζει στην αρχαϊκή εποχή, κατά τη διάρκεια της οποίας μεταλλάσσονται η κοινωνία, τα πολιτεύματα και η τέχνη. Η θεματολογία επικεντρώνεται στη νομισματοκοπία κατά τους αρχαϊκούς χρόνους, στην παρουσίαση των μεθόδων εξόρυξης και επεξεργασίας πολύτιμων μετάλλων κατά την αρχαιότητα στο Λαύριο και τη Σίφνο, με σκοπό τη χρήση τους κυρίως στην παραγωγή νομισμάτων. Επιπλέον παρουσιάζεται το ιστορικό και θεσμικό πλαίσιο της αντίστοιχης χρονικής περιόδου, μέσα στο οποίο αναπτύχθηκαν κανόνες διαχείρισης και ελέγχου τόσο της εξόρυξης όσο και της εμπορικής διάθεσης των πολύτιμων μετάλλων.

«Το νόμισμα στον αρχαίο ελληνικό κόσμο»

ΝΟΜΙΣΜΑΤΙΚΟ ΜΟΥΣΕΙΟ - ΙΛΙΟΥ ΜΕΛΑΘΡΟΝ

Το πρόγραμμα απευθύνεται σε μαθητές ηλικίας από 9 έως 18 χρονών,
φοιτητές και άτομα με ειδικές ανάγκες.

Διάρκεια προγράμματος: Μία έως μιάμιση ώρα για ομάδες μέχρι 25 άτομα.

Δηλώσεις συμμετοχής από Δευτέρα - Παρασκευή, 10:00 - 14:00 στο τηλέφωνο 210-3632057.

«Λίθοι φθεγγόμενοι»

ΕΠΙΓΡΑΦΙΚΟ ΜΟΥΣΕΙΟ - ΤΟΣΙΤΣΑ 1

Το πρόγραμμα απευθύνεται σε μαθητές ηλικίας από 9 έως 18 ετών.

Διάρκεια προγράμματος: Δύο ώρες για ομάδες μέχρι 30 άτομα.

Δηλώσεις συμμετοχής από Δευτέρα – Παρασκευή, 10:00 - 14:00
στα τηλέφωνα 210 8232950 και 210 8217637.

Παγκόσμια Ημέρα Αποταμίευσης

31 Οκτωβρίου

«Θησαυροί» νομισμάτων

Νομισματικός «θησαυρός» ή εύρημα είναι το σύνολο από νομίσματα που βρέθηκαν μαζί, ανεξαρτήτως αριθμού τεμαχίων ή μετάλλου. Η απόκρυψη «θησαυρών», ήταν ο πλέον διαδεδομένος τρόπος εξασφάλισης οικονομιών και πλούτου, καθώς η αποταμίευση και η διασφάλιση των οικονομιών, αποτελεί βασική ανάγκη των ανθρώπων σε όλες τις εποχές.

Η σταδιακή συγκέντρωση από τους κατόχους νομισμάτων κατά τη διάρκεια ενός συχνά μεγάλου χρονικού διαστήματος με σκοπό την αποταμίευσή τους αποτελούν τα σύνολα αποθησαυρισμού. Τα νομίσματα ενός συνόλου αποθησαυρισμού ήταν συνήθως επιλεγμένα τεμάχια μεγάλης αξίας (από πολύτιμα μέταλλα και μεγάλες υποδιαίρεσεις) και κατά προτίμηση, εάν αυτό ήταν δυνατόν, μικρής ή ανεπαίσθητης φθοράς. Η ανεύρεσή τους κατά τη διάρκεια των ανασκαφών σε φυσικές κρυψώνες, σε τοίχους οικιών, σε σχισμές βράχων ή κάτω από το δάπεδο, υποδηλώνουν την αδυναμία του κατόχου να αξιοποιήσει την περιουσία του, εξαιτίας ενός αιφνίδιου και μη αναμενόμενου συμβάντος, όπως για παράδειγμα ο θάνατος.

Ωστόσο, τα σύνολα αυτά δεν προσφέρουν άμεση πληροφόρηση, όπως οι υπόλοιποι «θησαυροί», επειδή δεν απηχούν τη νομισματική κυκλοφορία μιας δεδομένης χρονικής στιγμής στη συγκεκριμένη περιοχή ανεύρεσής τους.

Το Νομισματικό Μουσείο, τιμώντας την Παγκόσμια Ημέρα Αποταμίευσης παρουσιάζει το θησαυρό από τη Μύρινα Καρδίτσας

Ο «θησαυρός» από τη Μύρινα Καρδίτσας, αποκαλύφθηκε το 1970 και αποτελείται από 149 αργυρούς στατήρες Αιγίνης. Η απόκρυψή του έγινε σε μελαμβαφή όλπη περί το 440 π.Χ.

Ο χρονολογικά πρώτος αυτός «θησαυρός» της Θεσσαλίας περιέχει στατήρες με την απεικόνιση τόσο της θαλάσσιας χελώνας (αρχαιότερες κοπές) όσο και με της χερσαίας (οψιμότερες), τύπο που υιοθέτησε η Αίγινα μετά την απώλεια της ανεξαρτησίας της το 457π.Χ.

Ιδιαίτερο ενδιαφέρον παρουσιάζει ο «θησαυρός» ως προς τη σύνθεσή του. Πρόκειται για ένα σύνολο αποθησαυρισμού, όπου διαφαίνεται η προτίμηση του θεσσαλού πιθανόν κατόχου του, για το ισχυρό νόμισμα της Αιγίνης, σε μία εποχή κατά την οποία είχαν ήδη κυκλοφορήσει οι πρώτες θεσσαλικές εκδόσεις.

ENM

ΕΠΙΓΡΑΦΙΚΟ & ΝΟΜΙΣΜΑΤΙΚΟ ΜΟΥΣΕΙΟ
EPIGRAPHIC & NUMISMATIC MUSEUM

Ελ. Βενιζέλου (Πανεπιστημίου) 12
106 71 Αθήνα
τηλ.: 210 3643774 / 3632057
email: epnom@culture.gr

ΩΡΑΡΙΟ ΜΟΥΣΕΙΟΥ

Ιλίου Μέλαθρον: **Τρίτη - Κυριακή**: 09:00-16:00

Κτίριο Τοσίτσα: **Τρίτη - Κυριακή**: 08:00-15:00

Κλειστό: 25-26 Δεκεμβρίου, 1 Ιανουαρίου, 25 Μαρτίου, Κυριακή Πάσχα και 1 Μαΐου.

ΓΕΝΙΚΗ ΕΙΣΟΔΟΣ: 3 ευρώ

2 ευρώ για πολίτες άνω των 65, φοιτητές εκτός χωρών Ε.Ε.

Ενιαίο εισιτήριο: 12 ευρώ, 6 ευρώ - Ισχύει για Εθνικό Αρχαιολογικό Μουσείο, Βυζαντινό & Χριστιανικό Μουσείο, Νομισματικό Μουσείο & Επιγραφικό Μουσείο.

